

KNIHOVNY POMÁHAJÍ UKRAJINĚ

ČESKÉ KNIHOVNY A UKRAJINŠTÍ UPRCHLÍCI
V ROCE 2022

| Nadace OSF

skip

Česko očima ukrajinských dětí - z projektu Společně pro Ukrajinu, Krajská knihovna v Pardubicích
1. místo v kategorii od 10 let

Národní knihovna ČR
Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
Nadace OSF

Praha 2023

Úvod

Necelý rok od ruské invaze eviduje OSN na evropském území bezmála 5 milionů ukrajinských držitelů dočasné ochrany nebo obdobného statusu. Na celkovém třetím místě je s přibližně 480 tisíci případy přiznané dočasné ochrany Česko.

Knihovny zareagovaly bezprostředně po vypuknutí konfliktu a s příchodem lidí prchajících před válkou na Ukrajině veřejně deklarovaly, že jejich informační, vzdělávací a komunitní služby jsou k dispozici i nově příchozím. Do podpory se zapojily nejen jednotlivé knihovny, ale také knihovnické spolky a sdružení – Sdružení knihoven ČR a Svaz knihovníků a informačních pracovníků. Velmi důležitá byla finanční podpora komunitní a vzdělávací roli knihoven ze strany Nadace OSF, která tyto aktivity v roce 2022 podpořila částkou 902 000 Kč.

Jednou z prvních aktivit, která směřovala na pomoc a integraci uprchlíků z Ukrajiny, byl vznik portálu Ukrajina.knihovny.cz. Byla oslovena Moravská zemská knihovna v Brně a její tým Knihovny.cz, který v rádech několika hodin vytvořil portál, kde se od února 2022 soustřeďují materiály a zajímavé odkazy pro práci s dětmi nejen v knihovnách, ale lze je využívat i ve školách při integraci ukrajinských dětí.

Na webu Informace pro knihovny (Národní knihovna ČR) vznikl šířeji koncipovaný rozcestník Pomoc Ukrajině. Ve spolupráci se SKIP, SDRUK, Knihovnou Ústeckého kraje, Knihovnou Jiřího Mahena v Brně a Národní knihovnou ČR proběhl cyklus webinářů Role knihoven v integraci nově příchozích z Ukrajiny. Podrobnější informace o aktivitách knihoven na pomoc ukrajinským uprchlíkům uvádí seznam literatury a odkazů v závěru této zprávy.

Nejdůležitějším přínosem ale bylo, že do pomoci se zapojily jednotlivé knihovny, které nově příchozím nabídly nejen své tradiční informační služby, ale také široké spektrum volnočasových aktivit, neformálního vzdělávání a poradenství. Knihovny tak potvrdily svou úlohu jako vzdělávací, kulturní a komunitní centra svých obcí. Pro další rozvoj pomoci ukrajinským uprchlíkům, ale také pro shrnutí zkušeností, které mohou být užitečné pro další aktivit knihoven, jsme se rozhodli uspořádat krátký průzkum, který umožnil zmapování aktivit knihoven v roce 2022.

PhDr. Vít Richter

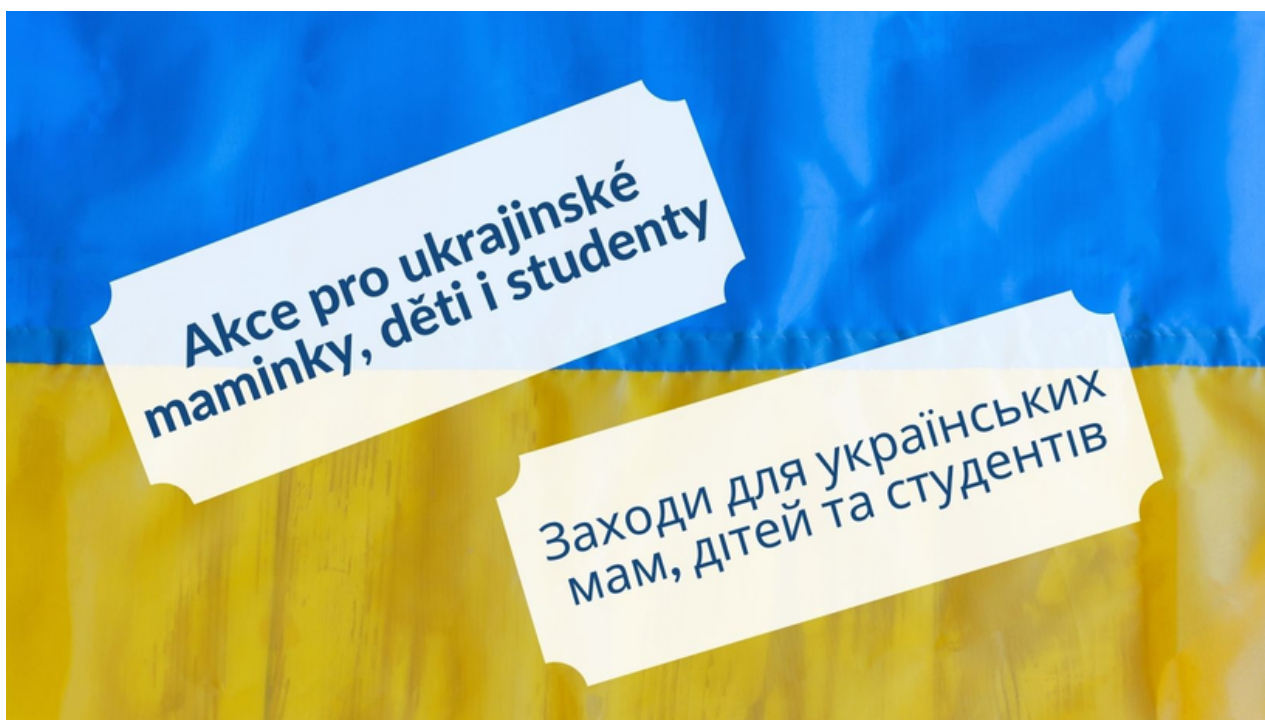
Praha, 30. března 2023

Charakteristika průzkumu

Průzkum proběhl ve dnech 10. 2. až 28. 2. 2023 formou webového dotazníku. Dotazník připravil Knihovnický institut NK ČR ve spolupráci se Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR a Nadací OSF, byl vyhlášen pomocí elektronických konferencí. Velký dík patří kolegyni Lindě Jansové, která připravila a zajistila provoz dotazníku a také všem, kteří se podíleli na přípravě dotazníku.

Průzkumu se zúčastnilo 115 knihoven. Ukrajinským uprchlíkům nejvíce pomáhaly knihovny ve větších městech – Národní knihovna ČR, Moravská zemská knihovna, Městská knihovna v Praze, krajské knihovny, knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí a městské knihovny (celkem 92), ale také obecní knihovny (18) a několik specializovaných knihoven (5). Nejvíce pomáhajících knihoven bylo ve Středočeském kraji (22), Královéhradeckém kraji (14) a v Praze (13).

Děkujeme všem knihovnám, které se průzkumu zúčastnily.

Knihovna města Hradce Králové
Upoutávka na aktivity pro ukrajinské uprchlíky

Shrnutí hlavních výsledků průzkumu

- Nejvíce podporovanými skupinami byly rodiny s dětmi (74 %) a děti do 15 let. Naopak nejméně se knihovny věnovaly aktivitám pro seniory (27 %).
- Knihovny nabízely zejména knihy, tištěná periodika, DVD apod., a také učebnice a elektronické informační zdroje (více než 80 %). Důležitou složkou pomoci bylo poradenství (72 %), kurzy češtiny a další vzdělávací programy (více než 60 %). Důležitým aspektem pomoci knihoven byla spolupráce s dalšími organizacemi zaměřenými na pomoc ukrajinským uprchlíkům.
- Reakce ze strany ukrajinských uprchlíků na pomoc knihoven byla celkově velmi pozitivní (97 %).
- Pokud jde o hodnocení pomoci knihovny ukrajinským uprchlíkům ze strany běžných uživatelů knihoven, i zde převažovalo pozitivní hodnocení (81 %).
- Určitý pocit nejistoty zaznamenáváme při odpovědi na otázku, zda se knihovně dařilo propojovat místní obyvatele s ukrajinskými uprchlíky. Více než čtvrtina knihoven odpověděla kladně, naopak 35 % knihoven se přiklonilo spíše k odpovědi ne. Vedle toho 38 % knihoven nedokázalo na tuto otázku odpovědět.
- Třetina knihoven (33 %) zaznamenala, že potřeby a očekávání uprchlíků ve vztahu ke službám knihovny se postupně proměňovala. Naopak 42 % knihoven se domnívá, že potřeby zůstávají stále stejné.
- Velmi pozitivním zjištěním bylo, že naprostá většina knihoven (94 %) mohla konstatovat, že jejich aktivity ve vztahu k ukrajinským uprchlíkům jejich zřizovatel (obec) podporoval. S negativní reakcí ze strany zřizovatele se setkaly je 3 % knihoven.
- Třetina knihoven se pro pomoc Ukrajincům rozhodla s cílem pomoci a být solidární (32 %). Hlavním motivem byla především válka na Ukrajině (16 %) a s tím spojený příchod uprchlíků (20 %), a také zájem o pomoc ze strany příchozích (10 %). Důležitým motivem pro pomoc byla i spolupráce s různými organizacemi nabízejícími pomoc (16 %).
- Zlepšení služeb pro ukrajinské uprchlíky by pomohlo lepší personální zajištění pomoci (38 %), více knih a dalších informačních zdrojů v ukrajinštině (59 %), obecně také lepší finanční zajištění pomoci (33 %), ale také lepší propagace nabízených služeb mezi ukrajinskou komunitou (32 %) a v neposlední řadě také lepší spolupráce s dalšími organizacemi nabízejícími pomoc (28 %).

Otázky

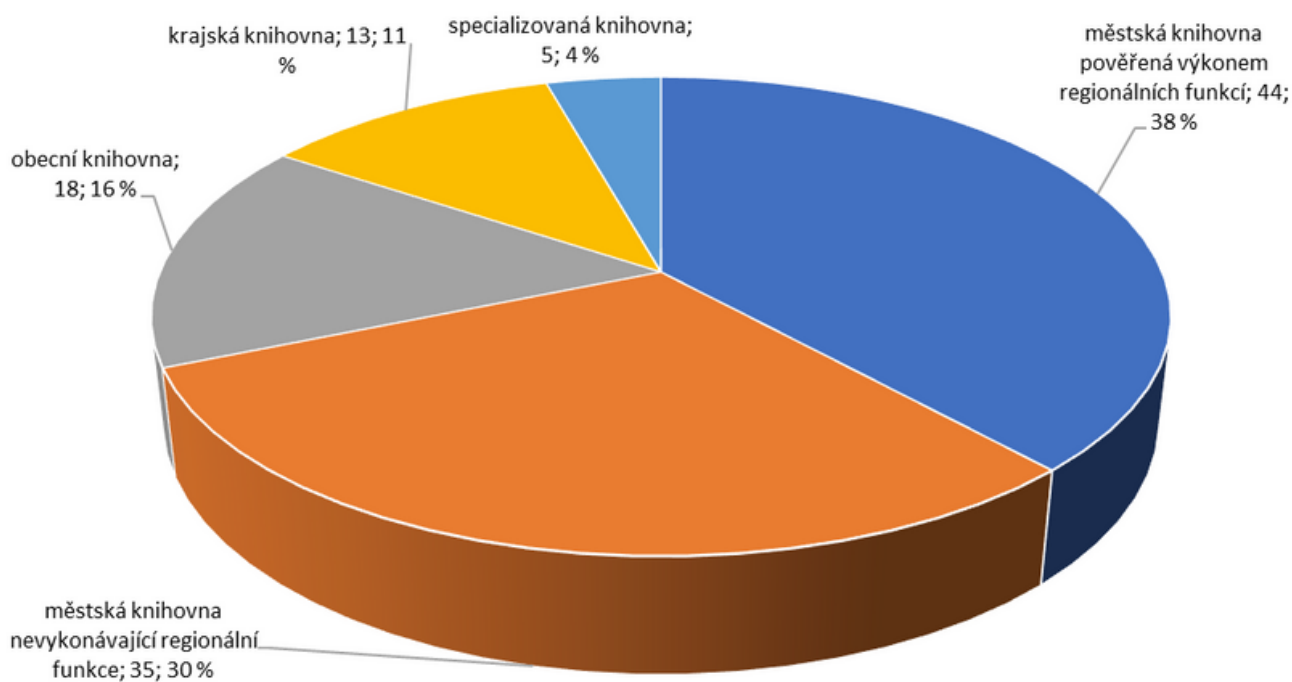
1. Zaměření na cílové skupiny z řad ukrajinských uprchlíků. (s. 7)
2. Nejčastější aktivity knihoven pro ukrajinské uprchlíky. (s. 8–13)
3. S jakými reakcemi na poskytování těchto nových služeb jste se ze strany ukrajinských uprchlíků setkávali nejčastěji? (s. 14)
4. Jak byste popsali reakce běžných uživatelů na aktivity knihovny zaměřené na pomoc ukrajinským uprchlíkům? (s. 15)
5. Daří se vám v rámci naplňování komunitní role knihovny propojovat místní obyvatele s ukrajinskými uprchlíky? (s. 16)
6. Změnily se potřeby a očekávání ukrajinských uprchlíků ve vztahu ke službám knihovny v průběhu roku 2022? (s. 17–20)
7. Podporoval vaše aktivity týkající se ukrajinských uprchlíků váš zřizovatel? (s. 21–23)
8. Co by vám pomohlo k tomu, abyste služby pro ukrajinské uprchlíky mohli poskytovat ještě lépe? (s. 24–27)
9. Co se stalo prvotním podnětem pro zapojení vaší knihovny do pomoci ukrajinským uprchlíkům? (s. 28)

Vyhodnocení průzkumu

Účast v průzkumu – typy knihoven

městská knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí	44	38 %
městská knihovna nevykonávající regionální funkce	35	30 %
obecní knihovna	18	16 %
krajská knihovna	13	11 %
specializovaná knihovna	5	4 %
CELKEM	115	100 %

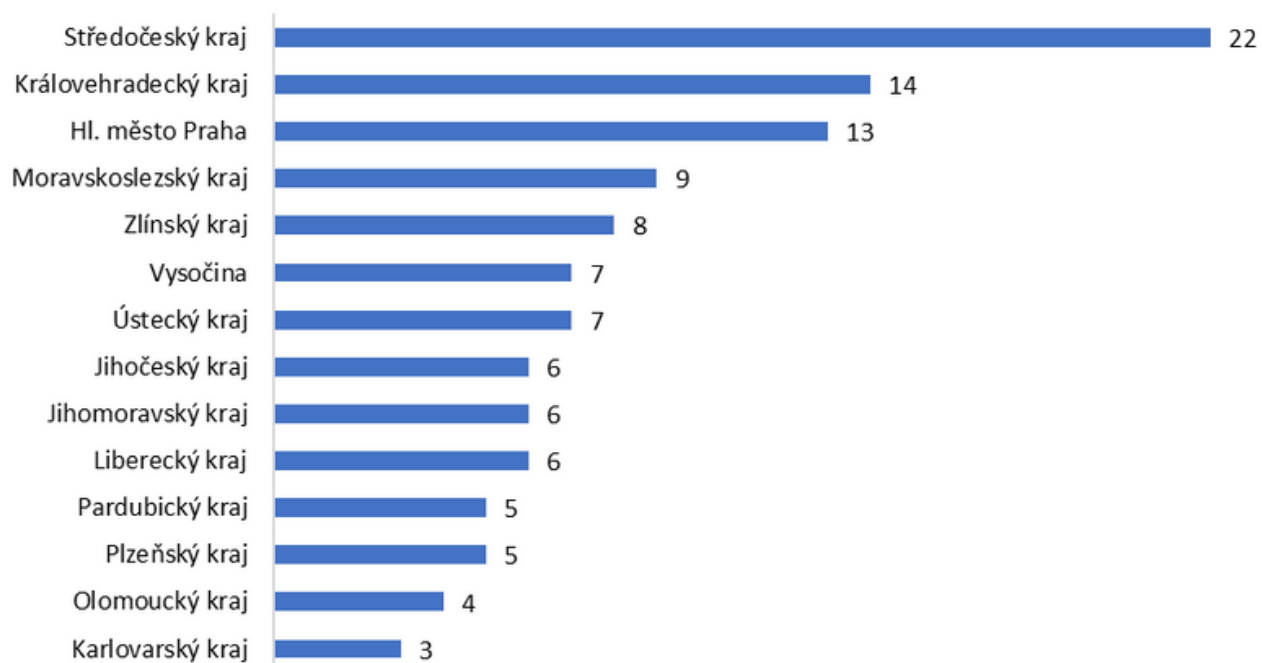
Knihovny poskytující podporu ukrajinským uprchlíkům v roce 2022 (115 knihoven)

Účast v průzkumu - kraje

Středočeský kraj	22	19 %
Královéhradecký kraj	14	12 %
Hlavní město Praha	13	11 %
Moravskoslezský kraj	9	8 %
Zlínský kraj	8	7 %
Kraj Vysočina	7	6 %
Ústecký kraj	7	6 %
Jihočeský kraj	6	5 %
Jihomoravský kraj	6	5 %
Liberecký kraj	6	5 %
Pardubický kraj	5	4 %
Plzeňský kraj	5	4 %
Olomoucký kraj	4	3 %
Karlovarský kraj	3	3 %

Knihovny poskytující podporu ukrajinským uprchlíkům v roce 2022 (115 knihoven)

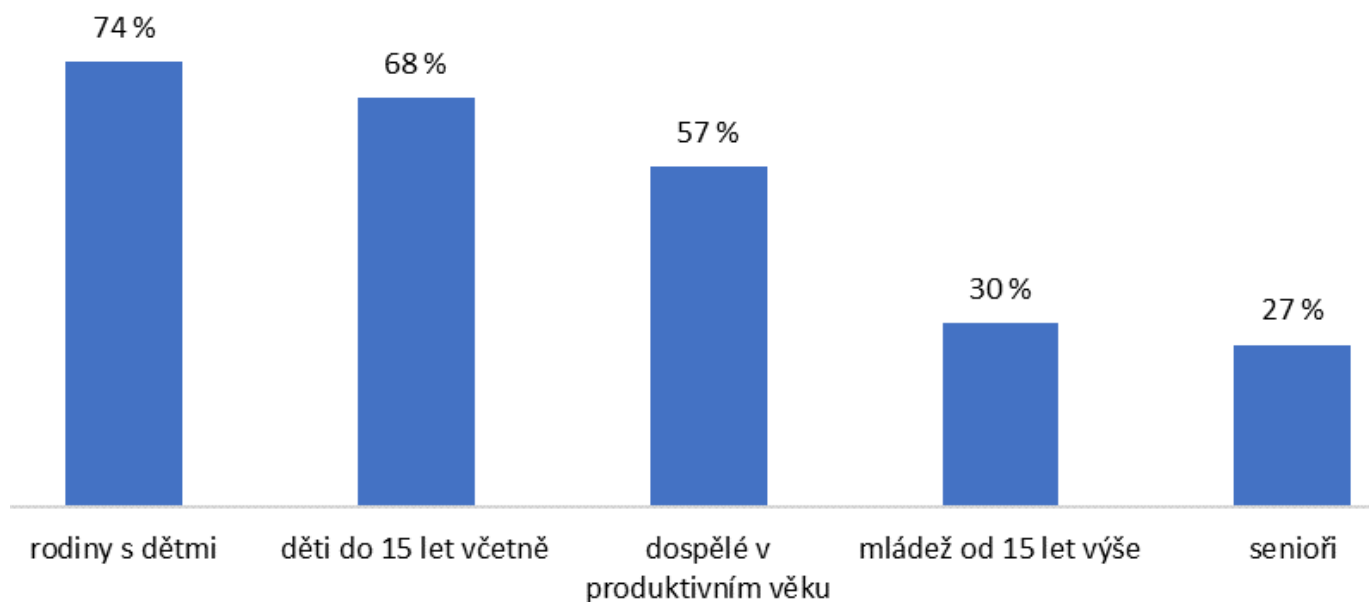

1. Zaměření na cílové skupiny z řad ukrajinských uprchlíků

rodiny s dětmi	85	74 %
děti do 15 let včetně	78	68 %
dospělí v produktivním věku	65	57 %
mládež od 15 let výše	35	30 %
senioři	31	27 %

Podpora ukrajinským uprchlíkům – zaměření na cílové skupiny
(115 knihoven)

2. Nejčastější aktivity knihoven pro ukrajinské uprchlíky

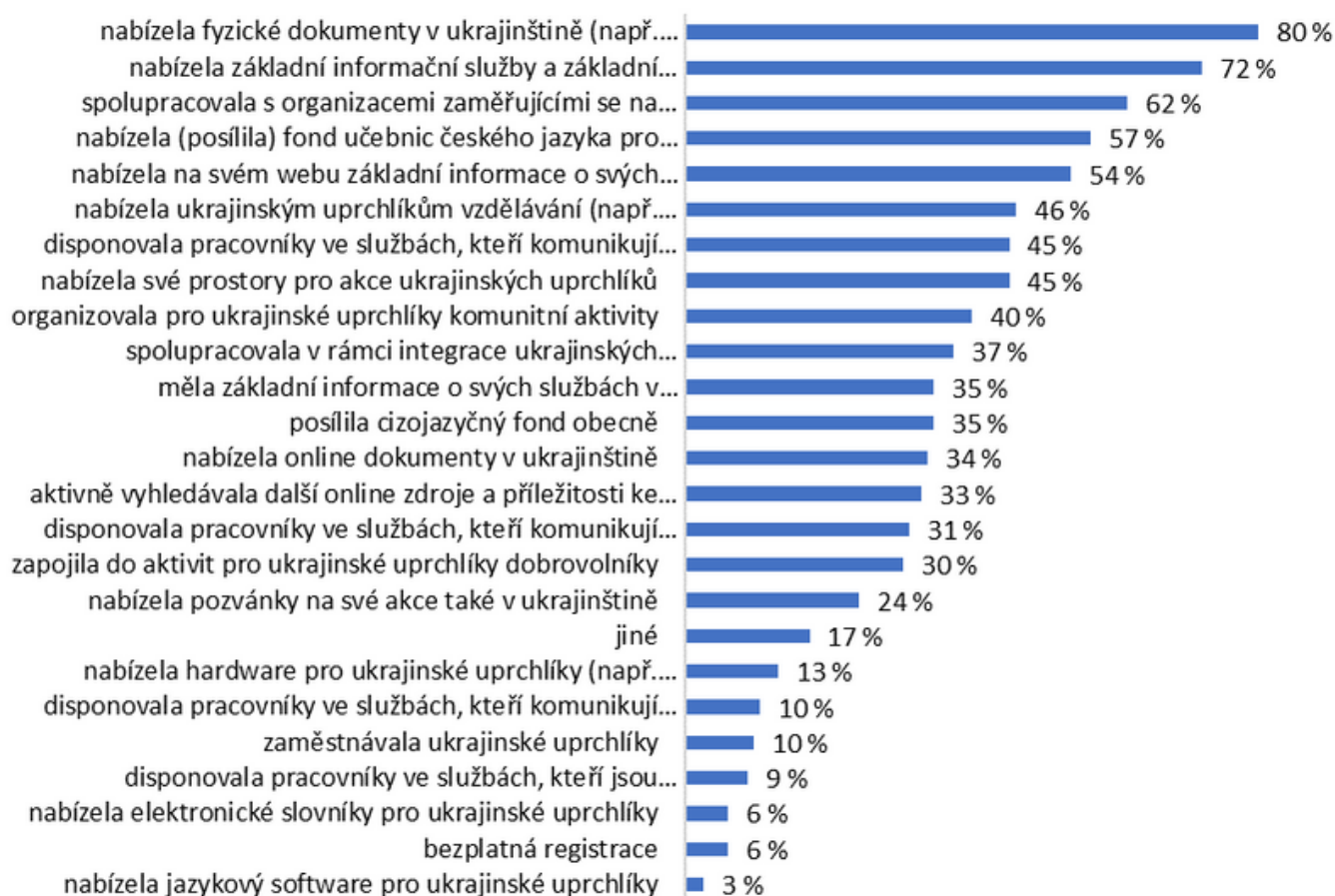
nabízela fyzické dokumenty v ukrajinštině (např. tištěné knihy, tištěná periodika, DVD apod.)	92	80 %
nabízela základní informační služby a základní poradenství pro ukrajinské uprchlíky	83	72 %
spolupracovala s organizacemi zaměřujícími se na pomoc ukrajinským uprchlíkům	71	62 %
nabízela (posílila) fond učebnic českého jazyka pro cizince	65	57 %
nabízela na svém webu základní informace o svých službách v ukrajinštině	62	54 %
nabízela ukrajinským uprchlíkům vzdělávání (např. kurzy češtiny či angličtiny)	53	46 %
disponovala pracovníky ve službách, kteří komunikují v angličtině	52	45 %
nabízela své prostory pro akce ukrajinských uprchlíků	52	45 %
organizovala pro ukrajinské uprchlíky komunitní aktivity	46	40 %
spolupracovala v rámci integrace ukrajinských uprchlíků se školami	43	37 %
měla základní informace o svých službách v ukrajinštině na sociálních sítích	40	35 %
posílila cizojazyčný fond obecně	40	35 %
nabízela online dokumenty v ukrajinštině	39	34 %
aktivně vyhledávala další online zdroje a příležitosti ke spolupráci s ukrajinskými uprchlíky	38	33 %
disponovala pracovníky ve službách, kteří komunikují v ruštině	36	31 %
zapojila do aktivit pro ukrajinské uprchlíky dobrovolníky	35	30 %
nabízela pozvánky na své akce také v ukrajinštině	28	24 %

jiné	20	17 %
nabízela hardware pro ukrajinské uprchlíky (např. cizojazyčné klávesnice či webové kamery)	15	13 %
disponovala pracovníky ve službách, kteří komunikují v ukrajinštině	12	10 %
zaměstnávala ukrajinské uprchlíky	11	10 %
disponovala pracovníky ve službách, kteří jsou vyškoleni pro práci s potenciálními důsledky jazykové bariéry mezi knihovníkem a uživatelem	10	9 %
nabízela elektronické slovníky pro ukrajinské uprchlíky	7	6 %
bezplatná registrace	7	6 %
nabízela jazykový software pro ukrajinské uprchlíky	3	3 %

Polina Bobyrenko, 9 let
Čestné uznání ve Velké výtvarné soutěži, MĚK Frýdek-Místek

Nejčastější aktivity knihoven pro ukrajinské uprchlíky v roce 2022 (115 knihoven)

KURSI ČESKÉHO JAZYKA DĚLA MAM Z DĚTMI

De? Biblioteka města Hradec-Kralove,
Wolkova 1262/1a

Koли?

- 1-й курс: 2 рази на тиждень, понеділок та середа з 16:00 до 17:00
- 2-й курс: 2 рази на тиждень, понеділок 17:00 - 18:00 та середа 15:00 - 16:00.

На час занять діти зможуть відвідувати дитячий клуб. Можливості курсів обмежені. Ви можете підписатися на електронну пошту edhk@knihovnahk.cz або особисто на Референтний центр Библиотеки міста Градец Кралове. Починаємо вже 4 грудня!

KMHK
Knihovna města Hradce Králové

У Вас є час і ви його бажаєте провести активно, тоді ми запрошуємо Вас до книгарні Градец-Кралове

На дітей чекає!

- Тематичні завдання
- Територія вільна від гаджетів
- Квести майстер-класи
- Ігри, цікаві логічні завдання, творчість, інтелектуальні змагання
- Командна інтелектуальна гра: "Що? Де? Коли?"
- Нові знайомства
- Для дітей дошкільного віку вивчення чеської мови.

В нас панує атмосфера дружньої дитячої родини, підтримка, взаємодопоміг, небайдужість.

Кожної п'ятниці з 01.07.2022 до 26.08.2022

Молодша група вік 2-6 років
з 9:00 до 10:30

Старша група 6-13 років
з 10:30 до 11:30

Чекаємо на всіх бажаючих! Де ми з дітьми проведемо літній час з користю та яскравими спогадами!

Visegrad Fund

KMHK
Knihovna města Hradce Králové

СВЯТКОВІ КУРСИ ЧЕСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ МАМ З УКРАЇНИ

De? Библиотека міста Градец-Кралове,
Wolkova 1262/1a

Koли?

- 1-й курс: двічі на тиждень, понеділок і четвер 16:00 - 17:00
- 2-й курс: двічі на тиждень, понеділок і четвер 17:00 - 18:00

Період відпустки курсів діє з 4 липня по 31 серпня. Під час заняття діти зможуть відвідувати дитячий клуб. Кількість абонентів обмежена. Записатися на курс можна електронною поштою за адресою edhk@knihovnahk.cz у довідковому центрі Библиотеки міста Градец-Кралове.

Visegrad Fund

KMHK
Knihovna města Hradce Králové

Nabídka akcí pro ukrajinské uprchlíky
Knihovna města Hradce Králové

Příklady aktivit - komentáře

- *Cizojazyčný fond budujeme a rozšiřujeme průběžně. V souvislosti s válkou jsme se více zaměřili na rozšíření fondu v ukrajinštině, jinak však tato krize náš cizojazyčný fond zásadně neovlivnila. Online dokumenty v ukrajinštině, jazykový software a el. slovníky jsme nabízeli jako volně dostupné zdroje (vyhledávali jsme je a odkazovali na ně), žádné vlastní ani licencované jsme nenabízeli. Do ukrajinštiny jsme překládali pozvánky na vybrané akce, především na ty pro rodiny s dětmi.*
  - <https://mkostrov.cz/index.php?l=cs&p=aktuality>
  - <https://ukrajina.knihovny.cz>
  - <https://www.knihovnatabor.cz/knihovna-pomaha>
  - <https://www.kvkli.cz/ukrajina>
  - <https://www.npmk.cz/knihovna/sluzby/podpora-pedagogu-ve-vzdelavani-ukrajincu>
- *KK Pardubice je zapojena do projektu IROP "Společně pro Ukrajinu" v rámci Interreg.*
- *Knihovna organizovala seznámení ukrajinských uprchlíků se službami v knihovně včetně procházky po městě od místa jejich ubytování do knihovny. Od 7. 3. 2022 Městské informační centrum (MIC) spadající pod knihovnu spolupracuje s Magistrátem města Karviné při registraci obyvatel Ukrajiny, kteří mají zajištěné ubytování v Karviné. Následně zasílá data na odbor sociálních věcí Magistrátu města Karviné. Pracovníci MIC poskytují potřebné informace (kontakty, adresy, mapky, telefonní čísla, informace o institucích, možnostech ubytování, zdravotnických zařízeních – nemocnice, pojišťovny, informace o pracovních příležitostech, zařazení dětí do škol, charitativních organizací), o víkendu je v provozu pohotovost prostřednictvím služebního mobilu (od 8:00 do 18:00 hodin). K 31. 12. 2022 se na MIC zaregistrovalo 184 ukrajinských občanů, 40 občanů Ukrajiny přišlo opětovně s různými dotazy (např. možnost soudního překladu oddacích a rodných listů, kontakt na konzulát Ukrajiny), a uskutečnilo 36 telefonických hovorů.*
- *V roce 2022 navštívilo knihovnu (všechny její pobočky) 426 ukrajinských návštěvníků.*
- *Kromě uvedeného v dotazníku jsme v MěK Tanvald organizovali dva bezplatné kurzy češtiny pro Ukrajince, které probíhaly v knihovně pravidelně 2x v týdnu po tři měsíce. Po ukončení kurzů, absolventi dostali památné diplomy a knihy o Tanvaldu.*
- *Jeden PC v knihovně byl vydělen jen pro Ukrajince (i do současnosti), kam jsme instalovali programy MPSV na vyřízení soc. dávek. Asistovali jsme při vyplňování žádostí na humanitární dávky, tlumočili jsme a pomáhali s vyplněním dotazníků. Vysvětlovali jsme jim strukturu úřadů v ČR, zdravotnictví, školství. Asistovali a tlumočili jsme při jednáních (na úřadech; ve zdravotnických institucích – dětský lékař, zubař, obvodní lékař, nemocnice); při nabízení pracovních příležitostí personalisty v našem městě a okolí; ve školách.*

- *V krizových situacích jsme pomáhali pracovníkům úřadu práce řešit problémy s Ukrajinci.*
- *S vedením města jsme pomáhali při řešení konfliktních situací v dočasných ubytovacích místech Ukrajinců v Tanvaldu a okolí. Pomáhali jsme jim uspokojovat jejich základní životní potřeby (zprostředkování oblečení, hraček pro děti, kontakt na organizace v našem městě, které se starají o sociálně potřebné). Snažili jsme se zapojit některé běžence do života ve městě. Na náš popud bylo v Majáku Tanvald vyčleněno místo, kde se mohly setkávat maminky s dětmi. Toto setkávání bylo odborně vedeno jednou z běženek s pedagogickým vzděláním – Дoнoмaзaўкa, vždy jedno odpoledne v týdnu. Kontaktovali jsme jazykové školy a směřovali tam běžence, kteří měli zájem se učit češtinu.*
- *Kurz českého jazyka s podklady Ústavu pro jazyk český Akademie věd.*
- *Organizovali jsme hlavně kurzy (jazykové, výtvarné, jóga atd.) pro uprchlíky a zaměstnávali jsme je také jako lektory.*
- *Pokus o organizování setkání v knihovně pro ukrajinské maminky s dětmi ztroskotal na malém zájmu.*
- *Poskytovali jsme především prostory na výuku českého jazyka ve spolupráci se školou. Vyučující byla pracovnice školy.*
- *Sehnala jsem učebnice pro ukrajinské děti, vše jsem předala dětem v Opočně, v knihovně mám základních pár učebnic, ale do fondu jsem je nedávala.*
- *V prostoru sálu Kulturního centra bylo zřízeno komunitní centrum pro uprchlíky.*
- *V rámci spolupráce s dalšími organizacemi jsme se například o prázdninách podíleli na příměstském táboře pro ukrajinské děti, jejich maminky v té době byly na kurzech češtiny, které sice pořádala jiná organizace, ale my jsme poskytli prostory.*
- *V rámci akce SWAP jsme část vybraných věcí poskytli azylovému centru pro ukrajinské uprchlíky.*
- *Označily jsme všechny místnosti v knihovně vícejazyčně (včetně ukrajinštiny).*
- *Poskytovali jsme přístup k výpočetní technice a na wi-fi a pomáhali s papírováním ohledně povolení k pobytu atd.*
- *Nabídli jsme naši společenskou místnost na setkávání.*
- *Poskytovali jsme půlroční registraci zdarma a rozšířili náš fond o knihy v ukrajinštině a učebnice a slovníky, abychom pomohli s učením českého jazyka. V rámci toho jsme kopírovali i listy pracovních sešitů.*
- *V tomto roce byla zorganizována Výtvarná dílna pro ukrajinské a české děti na podporu integrace dětí uprchlíků a Podpůrná skupina pro osoby zasažené válečným konfliktem. Ukrajinská krize byla také impulsem pro vytvoření sběrného místa pro potravinovou banku přímo v prostoru knihovny a stala se stálou aktivitou SVK HK. Více na www.svkhk.cz.*
- *V únoru zahajuje svou činnost klub ukrajinských dětí v pobočce knihovny, která sídlí na základní škole (ve spolupráci se školou).*

- *Ve spolupráci s Charitou jsme založili skupinu Kalina a od 24. 5. se scházíme pravidelně každý čtvrtek na pobočce. Jedná se o skupinu ukrajinských dětí, maminek a babiček.*
- *Zorganizovali jsme výstavu ukrajinské umělkyně žijící dočasně v Náchodě. Všechny obrazy se prodaly.*
- *Zprostředkování dovozu knih z Ukrajiny v ukrajinštině.*

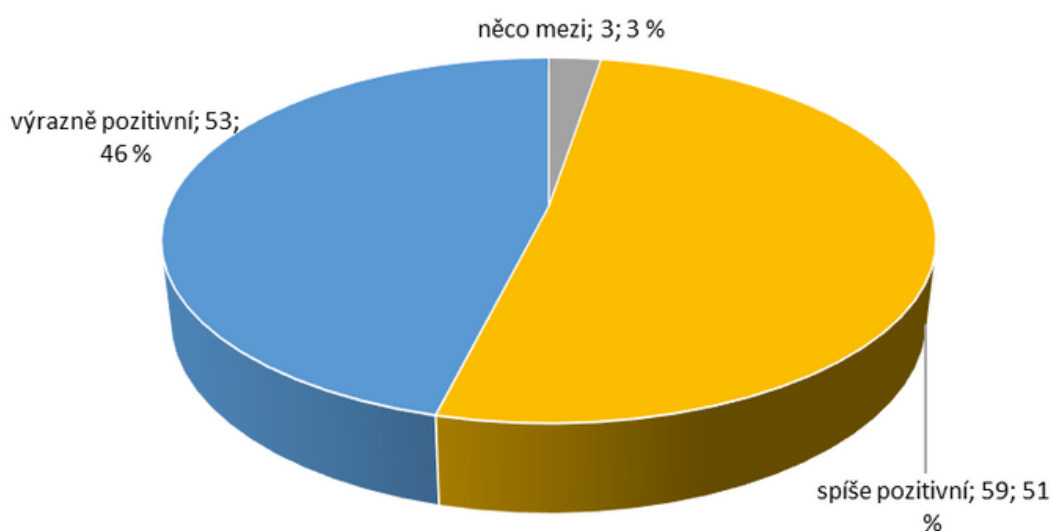

Velikonoční tvoření s ukrajinskými dětmi
Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2022

3. S jakými reakcemi na poskytování těchto nových služeb jste se ze strany ukrajinských uprchlíků setkávali nejčastěji?

výrazně negativní	0	%
spíše negativní	0	%
něco mezi	3	3 %
spíše pozitivní	59	51 %
výrazně pozitivní	53	46 %
CELKEM	115	100 %

Reakce na pomoc ze strany ukrajinských uprchlíků
(115 knihoven)

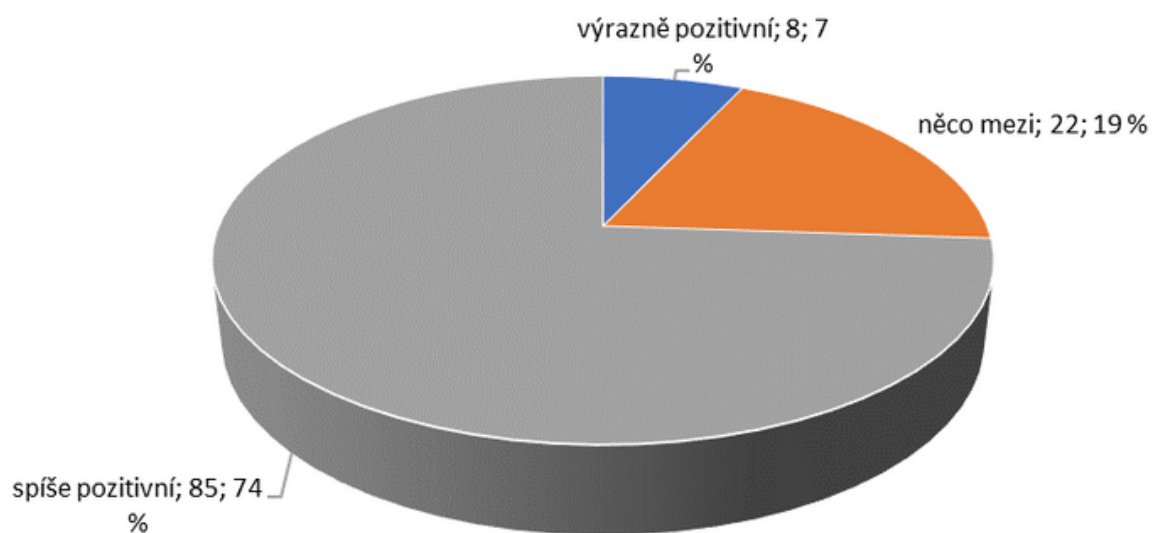

4. Jak byste popsali reakce běžných uživatelů na aktivity knihovny zaměřené na pomoc ukrajinským uprchlíkům?

výrazně negativní	0	%
spíše negativní	0	%
výrazně pozitivní	8	7 %
něco mezi	22	19 %
spíše pozitivní	85	74 %
CELKEM	115	100 %

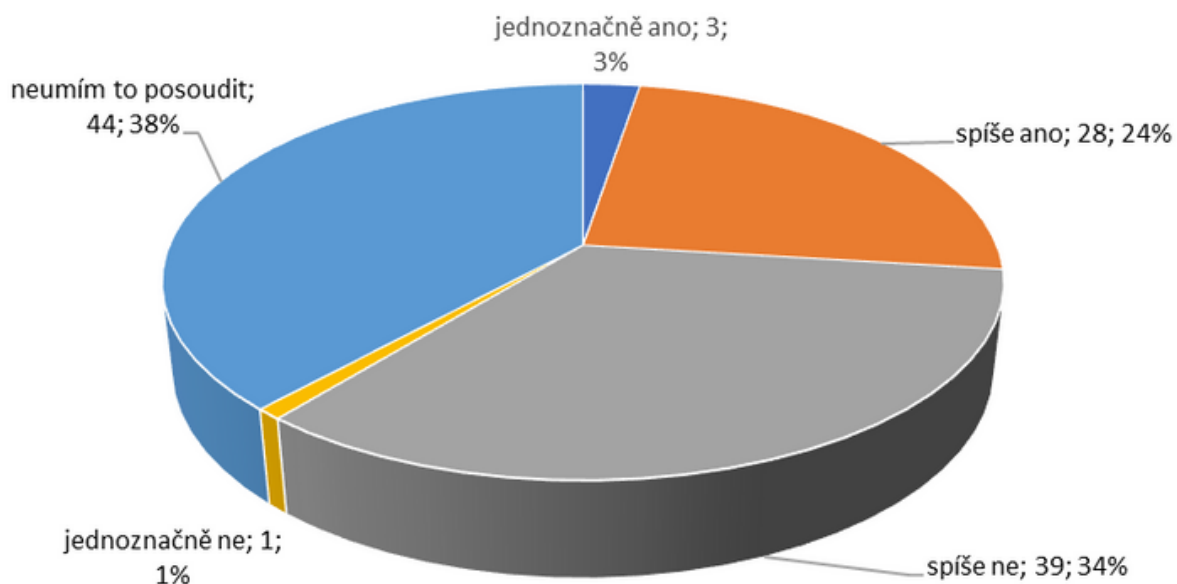
Reakce běžných uživatelů na akce pro ukrajinské uprchlíky
(115 knihoven)

5. Daří se vám v rámci naplňování komunitní role knihovny propojovat místní obyvatele s ukrajinskými uprchlíky?

jednoznačně ano	3	3 %
spíše ano	28	24 %
spíše ne	39	34 %
jednoznačně ne	1	1 %
neumím to posoudit	44	38 %
CELKEM	115	100 %

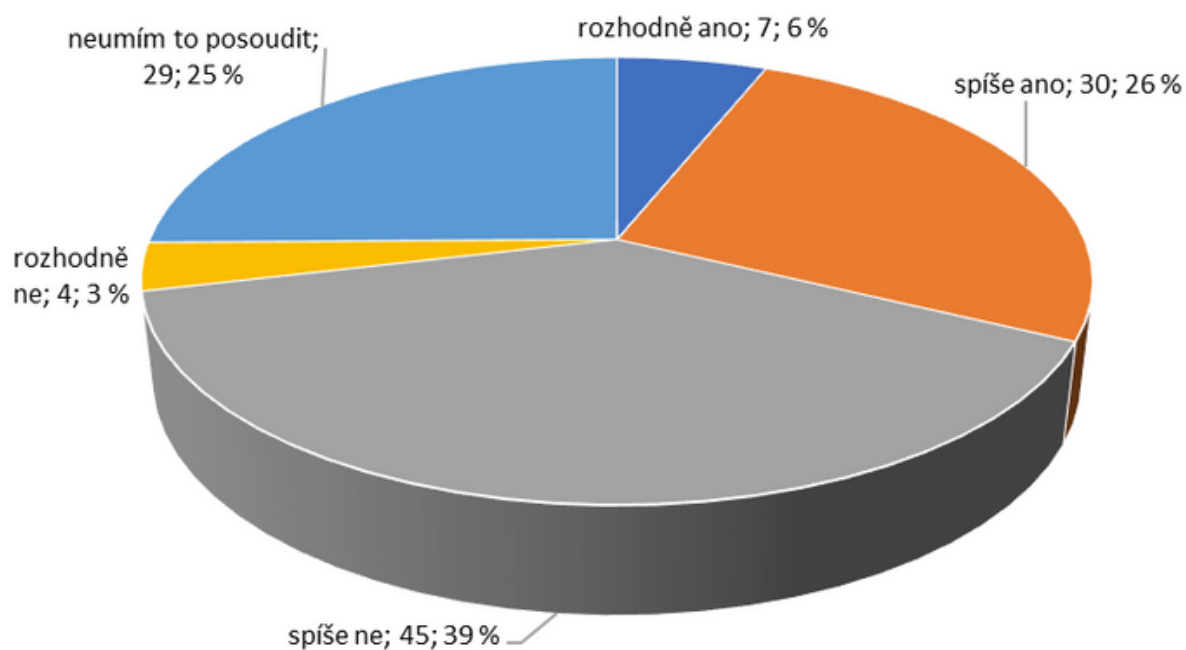
Daří se při aktivitách propojovat místní obyvatele s ukrajinskými uprchlíky? (115 knihoven)

6. Změnily se potřeby a očekávání ukrajinských uprchlíků ve vztahu ke službám knihovny v průběhu roku 2022?

rozhodně ano	7	6 %
spíše ano	30	26 %
spíše ne	45	39 %
rozhodně ne	4	3 %
neumím to posoudit	29	25 %
CELKEM	115	100 %

Změnily se potřeby a očekávání ukrajinských uprchlíků ve vztahu ke službám knihovny v průběhu roku 2022?
(115 knihoven)

Masarykova veřejná knihovna ve Vsetíně

Nazar Pavliuk (6 let) - Lidé za 3000 let
Čestné uznání ve Velké výtvarné soutěži, MěK Frýdek-Místek

Příklady a komentáře

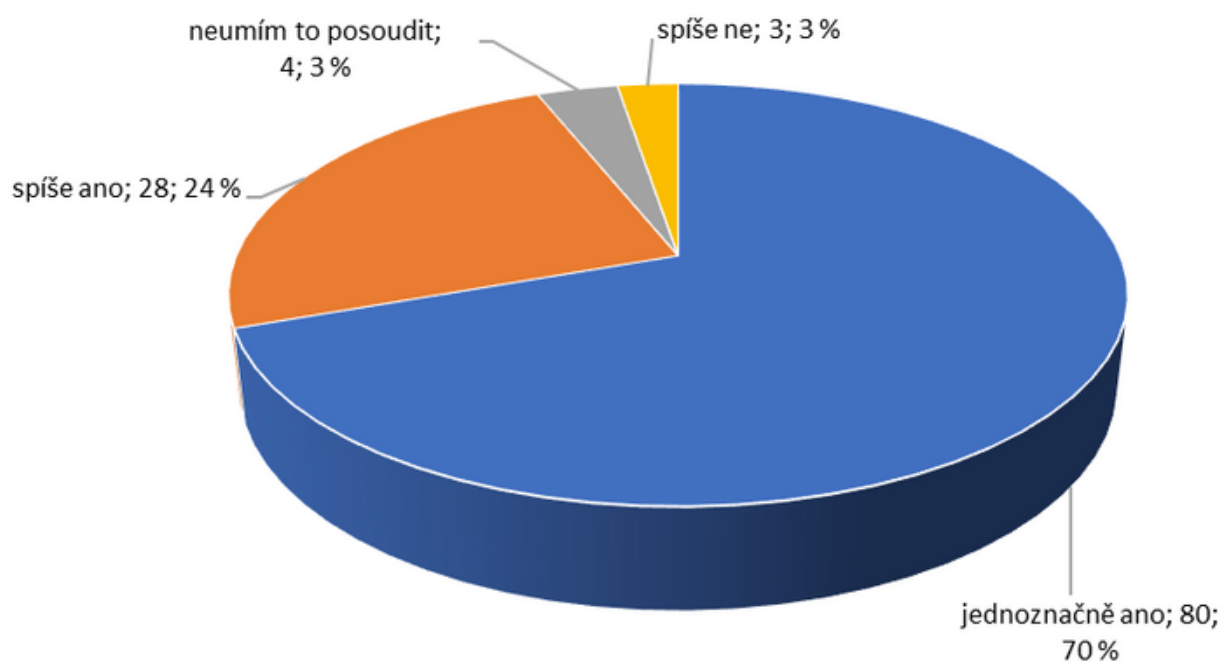
- *Během posledního roku jsme posílili cizojazyčný fond ukrajinských knih, ale zájem ze strany Ukrajinců je zatím malý.*
- *Dříve to byl internet, wi-fi zdarma a informace o místě, dopomoc s telefonem, bezpečné zázemí. Nyní se již orientují, v knihovně využívají kopírovací služby a ve velké míře výuku češtiny. Cení si osobního přístupu a pozitivního vztahu s pracovníky knihovny.*
- *Dříve vyhledávali pomoc, nyní často využívají možnost připojení k internetu a informace si hledají sami.*
- *Individuální návštěvy knihovny se týkaly především potřeby půjčovat si literaturu v ukrajinštině nebo ruštině. V průběhu roku ze strany ukrajinských uprchlíků vystávala potřeba mít k dispozici více knih ve svém rodném jazyce – bohužel není nabídka.*
- *Potřeba s pomocí při registraci na úřadech prostřednictvím Městského informačního centra byla nejintenzivnější v 1. pololetí roku 2022, postupně slábla.*
- *Kromě ukrajinské literatury už zkoušejí číst i knihy v češtině, méně využívají internet pro komunikaci s úřady.*
- *Na začátku hledali hlavně informace a kurz češtiny velmi pomohl, často žádali informace o práci. Nyní by pomohla např. psychologická pomoc pro děti, které s odstupem času silně dolehla jejich situace (otec zůstal na Ukrajině, maminka s dětmi u nás). Nemáme absolutně kapacitu na řešení takových situací, zároveň ale díky osobním vztahům máme jejich důvěru nám tyto problémy vůbec sdělit.*
- *Nabízeli jsme knihy pro děti v ukrajinštině, avšak děti a mládež si raději půjčují knihy v češtině, případně v angličtině.*
- *Nechodí...*
- *Největší zájem o neformální kurzy českého jazyka a následné konverzace, volnočasové aktivity pro dospělé a výtvarný kroužek pro děti. Velmi naplněná je možnost psychologické pomoci od odborníka. Pozitivní dopad má zaměstnání dvou ukrajinských knihovnic na hlavní pracovní poměr a další tři máme na dohodu o provedení práce. Zasažený rádius je cca 2500 lidí.*
- *Po získání důvěry a pocitu, že jsou vítáni, začaly maminky brát děti do knihovny do dětského koutku a pak se dále poptávat na možnosti nabídky knihovny.*
- *Pomáhali jsme velké skupině žen a dětí od Kyjeva, kteří se loni v létě vrátili na Ukrajinu. Ostatní Ukrajinci, kteří zůstali, tu buď už měli nějaké zázemí, nebo se postupně adaptovali, našli si práci a nyní jsou soběstační. V současné době probíhá v knihovně 1x týdně výuka češtiny, kam dochází skupina cca 10 Ukrajinců.*
- *Postupně přestali naše služby využívat, mnozí se vrátili na Ukrajinu.*
- *Ukrajínští uprchlíci, kteří navštěvují knihovnu, se snaží plně integrovat. Po tom, co se naučili jazyk, využívají české knihy, aby si nový jazyk lépe osvojili.*

- *Uprchlíci využívali knihovnu hlavně od března do června 2022, kdy zde nacházeli podporu v nelehké situaci, navštěvovali lekce češtiny, chodili na internet, dodávali si navzájem podporu. V průběhu těchto měsíců se jim také od nás dostalo intenzivní podpory. Pomohli jsme jim sehnat ubytování, práci, umístit děti do škol, zajistit pomoc při zdravotních komplikacích. Zřídili jsme sklad oblečení, potravin a drogerie. Vytvořili jsme informační web v češtině i ukrajinštině s důležitými informacemi pro uprchlíky. Uspořádali jsme česko-ukrajinský piknik. Byli jsme v kontaktu s rodinami, které se rozhodly uprchlíky ubytovat u sebe doma. Každý týden probíhala lekce češtiny pro cizince. Pro děti jsme udělali výtvarné dílny. Pořádili jsme několik knih v ukrajinštině. Našich služeb využilo intenzivně 16 dospělých a 17 dětí. Řada Ukrajinců z okolních obcí využila náš charitativní sklad oblečení. Postupně si všichni našli práci a zařídili si svůj život. Z obce se většina během léta odstěhovala. Služby knihovny postupně přestali užívat. Nyní žádné speciální služby pro uprchlíky nenabízíme. Všeho jsme byly schopné pouze za vysokého osobního nasazení dobrovolníků/ic z řad místních občanů. Moc jim děkujeme.*
- *V poslední době mají více potřebu se spolu scházet.*
- *V současné době zvláštní služby knihovny již nejsou potřeba, většina rodin odešla zpět na Ukrajinu.*
- *Ve spolupráci s MAS pokračují kurzy češtiny pro Ukrajince, máme několik aktivních registrovaných ukrajinských čtenářů.*
- *Větší poptávka po literatuře v ukrajinštině pro dospělé.*
- *Ze začátku byla ze strany uprchlíků poptávka především po přístupu k internetu a k základním informacím (tj. pomoc s orientací v českém prostředí). V současné době je poptávka po klasických službách knihovny. Přetrvává zájem o jazykové kurzy.*
- *Ze začátku hledali hlavně pomoc s "papírováním" a možností připojit se na internet, případně informace, kam si zajít pro pomoc. S průběhem času jich ubylo a zůstali spíše ti, kteří využívají knihovnu standardním způsobem: půjčují si knihy, jejich děti zde tráví svůj volný čas.*
- *Zpočátku se jednalo nejvíce o poskytování informací a přístup k internetu, nyní převažuje zájem o prostory a programy, zejména kurzy češtiny.*
- *Zvýšený zájem o knihy v ukrajinštině a ruštině a učebnice češtiny pro cizince.*

7. Podporoval vaše aktivity týkající se ukrajinských uprchlíků váš zřizovatel?

jednoznačně ano	80	70 %
spíše ano	28	24 %
neumím to posoudit	4	3 %
spíše ne	3	3 %
jednoznačně ne	0	0 %
CELKEM	115	100 %

Podporoval vaše aktivity týkající se ukrajinských uprchlíků váš zřizovatel?
(115 knihoven)

Příklady a komentáře

- Akce pro Ukrajince se zřizovatelem koordinujeme a zřizovatel nás velmi podporuje.
- Byl zřízen transparentní účet a z něho se financovaly náklady na provoz dětské skupiny, která často navštěvovala knihovnu.
- Byli jsme zahrnuti do informačních materiálů Libereckého kraje a města Liberec, o našich aktivitách kraj informoval na svém Facebooku. Aktuálně jsme součástí přeshraničního projektu Libereckého kraje s názvem Jsme s Vámi – společně pro Ukrajinu financovaného z programu Interreg.
- Jsme menší město – takže zřizovatel poskytoval informace o rodinách (pokud informace měl) a poskytoval informace ostatním institucím o možnostech knihovny.
- Knihovna je součástí obce a všechny tyto aktivity jsou společné. Knihovna koná, zřizovatel financuje (rozpočet knihovny je součástí rozpočtu obce).
- Město jako zřizovatel pomáhalo s žádostí o vybavení komunitního centra společně s budováním ubytovny pro uprchlíky.
- Pan primátor je velký podporovatel pomoci, sám nabídl dlouhodobý azyl ve své rodině mladé studentce – Ukrajince.
- Pan starosta odvezl materiální sbírku do kontaktního bodu sběru pomoci.
- Po vyřešení prvotních akutních záležitostí (prostory pro ubytování uprchlíků atd.) město Litvínov začalo určité aktivity koordinovat s námi a vnímalo nás jako jeden z klíčových informačních bodů. Byla to vzájemná spolupráce.
- Podpořili náš nápad a postupně finančně zacílit např. mzdu pro lektora. Hledali dotace apod.
- Povedla se spolupráce se sociálním odborem městského úřadu. Nicméně náš zřizovatel jazykové kurzy finančně nepodpořil, takže jsme lektory museli hledat mezi dobrovolníky.
- Pracovníci knihovny a dobrovolníci pomáhali při stěhování nábytku ukrajinských uprchlíků do bytů, ve spolupráci s magistrátem města Karviné/statutárním městem Karviná.
- Knihovna se účastnila benefičního koncertu pro Ukrajinu, který pořádala v Karviné Iniciativa Dokořán za podpory statutárního města Karviné. Pracovníci knihovny zajišťovali během koncertu knižní blešák a sběr hraček pro Ukrajinu.
- Zřizovatel také úzce spolupracoval s Městským informačním centrem při registraci uprchlíků.
- Přiznaná dotace z IROP bude vyplacena ex post, povoleno předfinancování mezd a nákup techniky – výše dotace je 55 tis. euro.
- Systematická a proaktivní integrační politika zřizovatele včetně finanční podpory je pro nás klíčová.
- UPM vytvořilo nové pracovní místo pro ukrajinskou historičku umění.

- *Vše probíhalo ve spolupráci s obcí (zmíněno výše).*
- *Vzhledem k tomu, že pomáháme Ukrajincům s vyřešením různých problémů, velkou pomoc nám poskytuje krizový manager městského úřadu; kromě toho nás informuje o změnách ve vládních nařízeních, zákonech.*
- *Zaměstnavatel nám nebránil.*
- *Zřizovatel naše aktivity podporoval jak morálně, tak i finančně (např. dotace konkrétních aktivit).*
- *Zřizovatel váhal nad legalitou poskytování služeb knihovny zdarma.*

Česko očima ukrajinských dětí - z projektu Společně pro Ukrajinu
 Krajská knihovna v Pardubicích
 3. místo v kategorii od 10 let

8. Co by Vám pomohlo k tomu, abyste služby pro ukrajinské uprchlíky mohli poskytovat ještě lépe?

dostatečné personální zabezpečení (např. knihovníci a lektori ovládající ukrajinštinu)	44	38 %
knihy v ukrajinštině	41	36 %
finanční prostředky	38	33 %
výraznější propagace nabízených služeb v rámci ukrajinské komunity	37	32 %
lepší spolupráce s ostatními organizacemi, které se věnují pomoci ukrajinským uprchlíkům	32	28 %
jiné typy dokumentů v ukrajinštině	26	23 %
dostatečné prostory	26	23 %
další vzdělávání knihovníků v oblasti interkulturního knihovnictví	26	23 %
kontakty na možné partnerské organizace	24	21 %
větší sdílení dobrých i horších zkušeností z knihoven s poskytováním služeb ukrajinským uprchlíkům	23	20 %
rozvoj jazykových dovedností knihovníků ve službách	23	20 %
posílení mediální gramotnosti knihovníků (zejména v oblasti boje s dezinformacemi)	22	19 %
nic konkrétního mě nenapadá, vše potřebné máme k dispozici	22	19 %
informace o relevantních výzvách k podávání projektů v různých dotačních programech	20	17 %
výraznější podpora nebo součinnost zřizovatele	10	9 %
jiné	3	3 %

Co by pomohlo ke zlepšení služeb pro ukrajinské uprchlíky? (115 knihoven)

Šmidingerova knihovna Strakonice nabízí

kurz češtiny pro cizince

1. kurz: pondělí 17:00 – 18:30, začínáme 11. 4. 2022

2. kurz: čtvrtek 17:00 – 18:30, začínáme 14. 4. 2022

Kurz bude probíhat v budově knihovny na 3. hradním nádvoří,
v případě potřeby možnost hlídání dětí.

Kapacita kurzu je 20 osob.

Zájemci se mohou hlásit na: knihovna@knih-st.cz, 737 412 937

Бібліотека Шмідингера Страконіце пропонує безкоштовно

Курс чеської мови для іноземців

1 курс: понеділок 17:00 - 18:30, починаємо 11. 4. 2022

2 курс: четвер 17:00 - 18:30, починаємо 14. 4. 2022

Заняття відбуватимуться в приміщенні бібліотеки на 3-му дворіку
замку, при необхідності надаємо можливість доглядати за дітьми.

Місткість курсу – 20 осіб.

Бажаючі можуть зголосуватись на: knihovna@knih-st.cz

Kurz češtiny s hlídáním dětí
Šmidingerova knihovna Strakonice, 2022

Příklady a komentáře

- *Aktivity pro uprchlíky jsme platili z dotace, která pokryla veškeré náklady.*
- *S ukrajinskou komunitou v kraji jsme propojeni přes osobní kontakty a sociální síť, rovněž tak s ostatními organizacemi pomáhající uprchlíkům. Narážíme občas na nepochopení ostatní veřejnosti, která je pod vlivem různých dezinformací. Finanční prostředky bychom rádi začali využívat hlavně pro mediální vzdělávání veřejnosti.*
- *Děláme ve velké množství akcí a poskytujeme spoustu služeb pro širokou veřejnost. To personálně vytíží všechny pracovníky naší knihovny. V případě nemoci se dostáváme do prodlev v jednotlivých agendách. Proto i naše aktivity v této oblasti musely být v určité míře, kterou jsme dokázali zvládnout.*
- *Finanční prostředky na lektory.*
- *Finanční prostředky – především na personál. Personál považuji za základní zdroj – pokud se jedná o jakékoliv aktivity nad rámec základních služeb.*
- *Chybějí nám finanční prostředky na personální zajištění – pokud bychom chtěli rozšiřovat služby pro ukrajinské uprchlíky nebo více pracovat s ukrajinskou komunitou, rádi bychom zaměstnali někoho přímo z ukrajinské komunity (to by bylo skvělé) nebo navýšili úvazky/přijali dalšího člověka do knihovny mimo služby (stávající zaměstnanci už nemají větší kapacity na rozvoj dalších činností). Na trvalé navýšení úvazků nám ale finanční prostředky chybí. Zatím se nám daří získávat drobné odměny pro dobrovolné lektory kurzů českého jazyka.*
- *Jsme malinký kolektiv a jsme schopni nabídnout spíše naše prostory a zprostředkovat výuku češtiny externistou, než abychom zvládli konkrétní pomoc vlastními silami. Informaci je spousta, ale nejsme schopni je využít, protože sotva stíháme naši běžnou práci.*
- *Nyní už v naší obci uprchlíci nejsou, takže knihovna teď aktivní není. Pokud by se situace změnila, tak bych postupovala jak minulý rok.*
- *Počet ukrajinských uprchlíků se v našem malém městě velmi snížil (odjeli zpátky na Ukrajinu nebo se přestěhovali do větších měst), knihovna proto v současné době nevyvíjí v tomto směru žádné aktivity.*
- *Pokud máme možnost, pomáháme dětem, které žijí v Opočně – učebnice, výtvarný materiál, různé pracovní listy. Pokud obdržíme nějaký zajímavý materiál, v současné době jim je zasílám elektronicky.*
- *Posílení finančních prostředků na nákup knihovního fondu v ukrajinštině. Větší nabídka knihovního fondu, který je možné v ukrajinštině koupit.*
- *Ukrajinsko-české knihy.*

- *V naší obci se v první vlně ubytovalo několik rodin, pro které jsem zajišťovala informační servis, materiály v ukrajinštině, lékaře, sociální pomoc. Z dostupných zdrojů na internetu jsem jim tiskla společenské hry, sháněla časopisy a prostřednictvím MVS i knihy. Postupně jsem je zapojovala do komunitního života, zvala na akce knihovny i akce obecní. V této době se již většina rodin z obce odstěhovala. Někteří se vrátili zpět domů, jiní si našli stále ubytování v okolních městech.*
- *V současné chvíli bojujeme s nezájmem Ukrajinců o naši jazykovou kavárnu.*
- *Zdá se nám, že není poptávka po dalších typech komunitních akcí v knihovně ze strany nově příchozích z Ukrajiny. Několikrát jsme se pokusili zorganizovat setkání ukrajinských maminek s dětmi na principu Bookstartu nebo zapojit je do bookstartových akcí pro všechny, ale jednalo se o jednotlivé případy a nic trvalejšího z toho nevzniklo. Oproti tomu je naše nově zřízená polička dětských knih v ukrajinštině hojně využívána a setkává se s příznivým ohlasem, další knihy objednáváme i prostřednictvím MVS. Informací a metodických materiálů máme dost, ochotu a vůli něco ukrajinským příchozím v knihovně nabídnout máme také, ale zdá se, že řeší převážně jiné starosti a od knihovny očekávají opravdu jen knížky.*

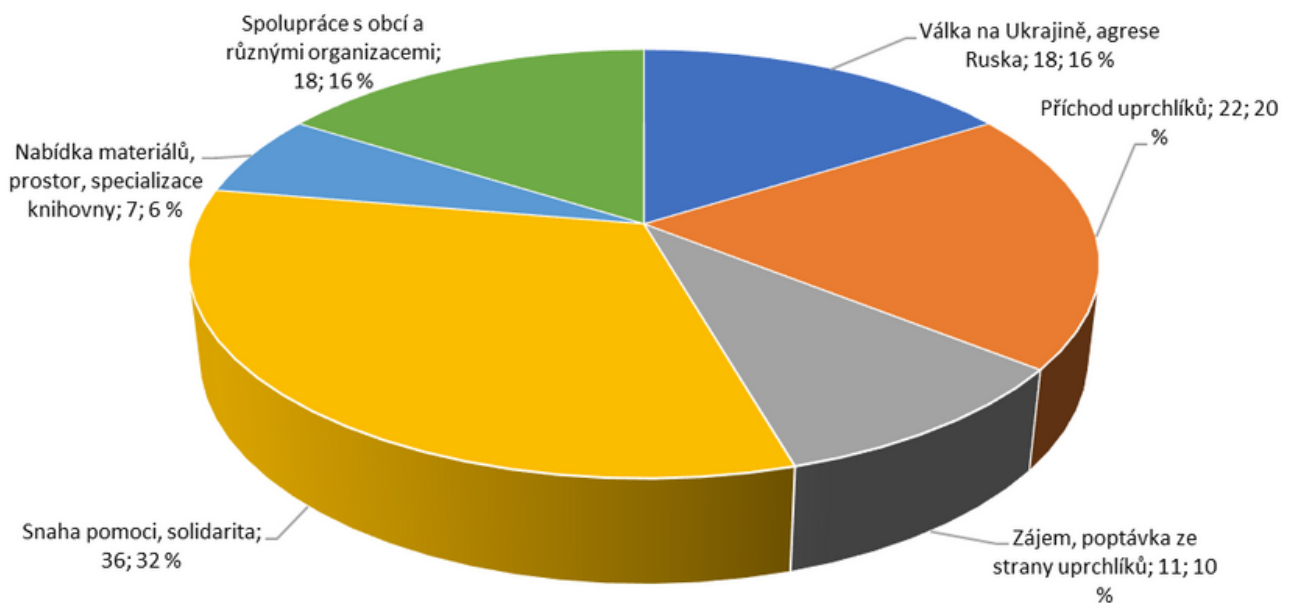

Bookstart pro ukrajinské děti
Knihovna města Hradce Králové

9. Co se stalo prvotním podnětem pro zapojení vaší knihovny do pomoci ukrajinským uprchlíkům?

válka na Ukrajině, agrese Ruska	18	16 %
příchod uprchlíků	22	20 %
zájem, poptávka ze strany uprchlíků	11	10 %
snaha pomoci, solidarita	36	32 %
nabídka materiálů, prostor, specializace knihovny	7	6 %
spolupráce s obcí a různými organizacemi	18	16 %

Co bylo prvotním podnětem pro zapojení knihovny do pomoci ukrajinským uprchlíkům? (115 knihoven)

Příklady odpovědí na jednotlivá témata

Válka na Ukrajině, agrese Ruska

- 24. únor 2022, válka na Ukrajině, napadení Ukrajiny, agrese Ruska.
- Informace o začátku války a o migraci uprchlíků do našeho města.
- Válka na Ukrajině a příchod většího množství uprchlíků do města. S ukrajinskou menšinou jsme dříve nepracovali.
- Válka na Ukrajině, příchod a poskytnutí ubytování ukrajinským uprchlíkům ve městě a okolních vesnicích.
- Vypuknutí války a příchod ukrajinských uprchlíků do našeho města.
- Začátek války na Ukrajině, výzvy v médiích, výzva zřizovatele a např. také SKIP.
- Zahájení vojenského útoku na Ukrajinu a záplava informací ve všech dostupných médiích.
- Prvotním podnětem se stala válka na Ukrajině. Dříve jsme cíleně s ukrajinskou menšinou nepracovali.
- Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nepracovali. Podnětem pro zapojení byla situace, která nastala – napadení Ukrajiny Ruskem, snaha pomoci a solidarita s uprchlíky. Do pomoci s registrací ukrajinských uprchlíků bylo zapojeno také Městské informační centrum, které je součástí knihovny.
- Společenská a politická situace – válečný konflikt.

Příchod uprchlíků

- Do města přibylo několik rodin, které potřebovaly všemožnou pomoc, hledali jsme možnost naší formy pomoci, rozhodli jsme se najít lektora češtiny pro integrační kurz, kterého jsme vybavili rozličnými podpůrnými prostředky (učebnice, metodické pokyny, elektronické zdroje).
- Individuální návštěvy ukrajinských uprchlíků v knihovně, zvyšující se počty dětí – snaha pomoci s jejich integrací – ukrajinský klub v knihovně ve spolupráci s F-pointem.
- Informace o jejich hromadném příjezdu do Přerova získané prostřednictvím místních médií. Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nespolupracovali.
- Konkrétní rodina, která se přistěhovala do obce velmi brzy po začátku napadení Ukrajiny Ruskem (asi v březnu 2022?).
- Migrace Ukrajinců do našeho regionu.
- Osobní setkání s uprchlíky.
- Příchod skupin maminek s dětmi do ubytovacích zařízení ve městě.
- Příchod ukrajinských rodin do města.
- Příchod ukrajinských uprchlíků do našeho města a nadprůměrné zapojení do pomoci Města Teplice nad Metují, našeho zřizovatele.
- Příchod uprchlíků do města, potřeba informovanosti, kde mohou najít pomoc, kde mohou trávit volný čas, součinnost se zřizovatelem.

- *Příjezd maminek s dětmi do Náchodu a potřeba obohatit program pro nejmenší, který denně organizoval DD.*
- *Přítomnost většího počtu ukrajinských rodin v našem městě. I dříve jsme se běžně setkávali s ukrajinskými uživateli (většinou dětmi již částečně integrovanými a komunikujícími v češtině) a poskytovali jsme jim stejné služby jako ostatním, nic speciálního jsme pro ně nepodnikali.*
- *Usídlení ukrajinských uprchlíků v našem městě. Požadavek školy pro spolupráci s ukrajinskou asistentkou k zajištění učebnic a knih k výuce českého jazyka.*
- *V našem městě se ukrajinská menšina moc nevyskytovala. Pracovat s ní jsme začali až po rozpoutání války.*
- *Situace prvních uprchlíků po zahájení konfliktu, již v průběhu března jsme začali organizovat první aktivity, od 1. 4. 2022 jsme spustili kurzy češtiny, volnočasové aktivity pro děti i dospělé (výtvarka, divadlo, jóga, hudební kurzy, letní příměstské tábory...).*
- *Velký přísun uprchlíků do našeho regionu a jejich snaha začlenit se do společnosti.*

Zájem, poptávka ze strany uprchlíků

- *Aktuální situace v únoru 2022, příliv uprchlíků, pocit sounáležitosti, využití aktivit knihovníků a prostor knihovny.*
- *Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nepracovali, nebyl o to zájem, začali jsme až s příchodem uprchlíků.*
- *Poptávka po prostorách pro výuku českého jazyka a distribuci informací.*
- *Poptávka po výuce českého jazyka, dotace MVČR na lektory a učebnice zdarma (PPF).*
- *Poptávka po vzdělávací literatuře. Zapojení dobrovolníků z řad zaměstnanců při zajištění důstojných životních podmínek.*
- *Poptávka ze strany organizací po výukových prostorách.*
- *Potřeba prostor pro výuku českého jazyka.*
- *Prvotní podnět bylo množství uprchlíků, kteří utíkali před válkou. Cítili jsme potřebu vyjít jim vstříc a alespoň trochu pomoci. Jedna z knihovnic poskytla ubytování ukrajinské mamince s 2 dětmi. Práce s ukrajinskou menšinou se nijak nelišila, Ukrajinci před válkou (i po vypuknutí konfliktu) se snaží zapojit, naučit se jazyk. Nevyžadovali žádné speciální zacházení.*
- *Prvotním podnětem byl zájem Ukrajinců o jazykové kurzy češtiny, které jsme pro ně následně připravili.*
- *Prvotním podnětem byl zájem ukrajinských uprchlíků o služby knihovny.*
- *Ukrajinské děti a jejich snadnější nástup do škol a kolektivu.*

Snaha pomoci, solidarita

- *Občanská solidarita pracovníků knihovny.*
- *Odpovědnost a povinnost.*
- *Pocit bezmoci z války, touha pomáhat, s ukrajinskou menšinou jsme dříve nepracovali.*
- *Pocit, že by měli mít stejné příležitosti jako místní, snaha o jejich propojení s místními občany a zapojení do života obce.*
- *Podnětem byla jednoznačně potřeba těmto lidem pomoci a usnadnit a zpříjemnit jim život mimo domov.*
- *Podnětů bylo více, situace přímo volala o pomoc lidem v nouzi.*
- *Pomoc matkám, aby se rychleji začlenily do společnosti.*
- *Pomoc Ukrajince a lidem kteří odešli do ČR.*
- *Potřeba něco dělat, nějak pomoci.*
- *Potřeba pomoci lidem v nouzi, následně nás oslovil zřizovatel. Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nepracovali.*
- *Potřeba pomoci, součinnost s městskou částí.*
- *Potřeba reagovat na vzniklou situaci – pomoci přicházejícím uprchlíkům do našeho města se zorientovat, učit se češtinu, najít si zaměstnání. Ve městě na úrovni neziskových organizací vznikla hned v březnu 2022 neformální platforma, ve které byla knihovna členem a která se snažila operativně reagovat na aktuální potřeby uprchlíků. Knihovna pak v rámci této platformy mohla nabídnout právě prostory pro jazykové kurzy a pomoc s celkovou koordinací kurzů a dalších aktivit.*
- *Potřeba uprchlíků pravidelně se setkávat se svojí komunitou. Pomoci jim rychle se naučit dorozumět česky.*
- *Prvotní snaha z naší strany zapojit se do pomoci, následně dotazy ze stran dobrovolníků, kteří uprchlíky ubytovali nebo jim jinak pomáhali, a také ze strany samotných uprchlíků.*
- *Snaha jakkoli aktivně pomoci nové vlně lidí z Ukrajiny prchajícími před válečným konfliktem.*
- *Snaha pomoci tím, co umíme (předávání informací, vzdělávání apod.).*
- *Snaha pomoci, zejména studentům a vědeckým pracovníkům.*
- *Snaha poskytnout informace.*
- **SOLIDÁRNOST.**
- *Vlastní empatie, dále žádost spolku Abakus Opočno o pomoc dětem v Opočně.*
- *V Mokřém máme jednu rodinu s chlapcem na 1. stupni ZŠ. Dostává od obce a knihovny dárky jako všechny ostatní děti s trvalým pobytem. Na akcích v obci (spíše venkovní) se zapojuje celá rodina. Obdržel také učebnice, časopis v ukrajinštině, různé výtvarné materiály.*
- *Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nepracovali, nežili zde v takové míře.*
- *Vlastní lidskost a snaha pomoci lidem, kteří se ocitli nedobrovolně v nouzi.*

- *Vlna solidarity ve společnosti; dostupnost knihovny jako veřejného prostoru pro všechny; sdílení zkušeností, aktivit, nápadů a materiálů mezi knihovnami.*
- *Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nepracovali. Prvotní impuls bylo pomoci, jakkoliv – poskytnutí elektřiny k nabíjení, asistence u PC v případě nalezení potřebných informací. Posléze nabídka jazykových kurzů.*
- *Ihned po ubytování uprchlíků v blízkém okolí nutná pomoc s potravinami a dodání základních věcí potřebných k životu.*
- *Je to potřeba – pro jejich orientaci a zklidnění zde, pro naši společnost a školství, aby rozuměli.*
- *Iniciativa naší dobrovolnice Ukrajinky, která výrazně pomáhala nejen v naší instituci.*
- *Od počátku konfliktu na Ukrajině jsme sledovali vývoj situace a začali jsme spontánně sdílet rady a pomoc uprchlíkům, které k nám přicházely z různých důvěryhodných zdrojů.*
- *Oslovil nás člověk, který chtěl uspořádat sbírku potravin a zdravotnického materiálu v obci, a získané věci dovézt na Ukrajinu a cestou zpět přivést z hranic prchající ženy s dětmi.*
- *Knihovna posloužila jako příhodné místo pro shromažďování sbírky. My knihovnice jsme věděly, že se také chceme do pomoci ukrajinským uprchlíkům osobně více zapojit. Několik dalších lidí, kteří se pohybují v komunitě kolem knihovny to cítilo podobně, a tak vznikla skupina dobrovolníků/ic, která začala pomáhat po dobu několika měsíců.*
- *Potřeba komunikace.*
- *To je na dlouhé vyprávění. :-) V roce 2021 jsem se v knihovně seznámila s Ukrajinkou Kátou, která přijela na týden za manželem, později zde byla na kratší pracovní pobyt a pak usilovala o získání povolení, aby se mohla přestěhovat do ČR i s dětmi. Mezitím se naučila výborně česky. Stěhovala se dva dny po vypuknutí války. Staly se z nás přítelkyně a spolu jsme pak koordinovaly pomoc pro další uprchlíky ve spolupráci s obcí, školou, spolky a místními organizacemi.*
- *Vzali jsme si "pod křídla" dvě ukrajinské rodiny - dvě maminky a celkem pět dětí.*

Z Bookstartu pro ukrajinské děti
Knihovna města Hradce Králové

Nabídka materiálu, prostor, specializace knihovny

- Dostatečná nabídka materiálů, dalších zdrojů a podkladů na webu <https://ukrajina.knihovny.cz>, tematické webináře.
- Každý se zapojuje do pomoci podle své hlavní činnosti – tedy přístup k internetu, informace na webových stránkách pro Ukrajince, knihy v ruštině a ukrajinštině.
- Nabídnout bezpečný prostor pro setkávání, pomoc v životních situacích, trávení volného času.
- Naše zaměření je pro národnostní menšiny.
- Přeložený leták SDRUK v ukrajinštině, co vše knihovny nabízí, ani jsem si neuvědomila, co všechno poskytujeme, co by mohlo jiným pomoci, osobní postoje.
- Ubytování v budově, kde sídlí knihovna.
- Ve fondu máme mnoho výukových materiálů pro práci s cizojazyčnými žáky, proto jsme se zaměřili na pomoc pedagogům, kteří vyučují ukrajinské děti.

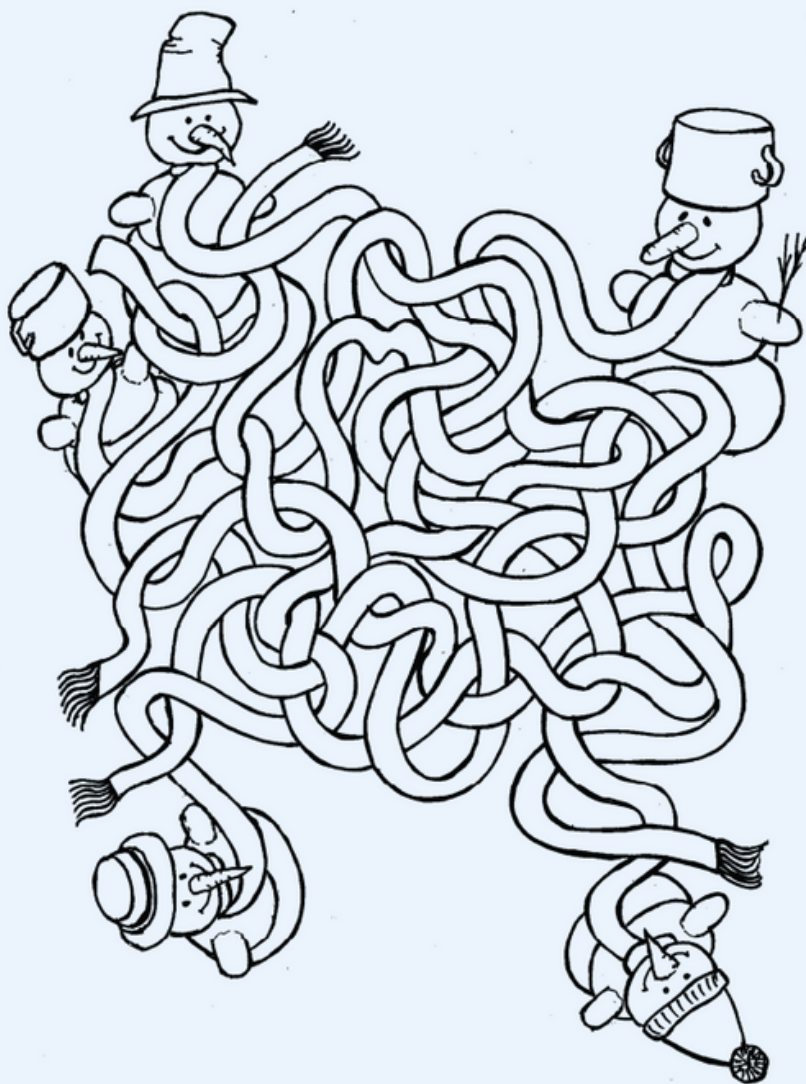
Sofia Braiko, 14 let

Spolupráce s obcí a různými organizacemi

- *Existence Centra pro ukrajinské uprchlíky v bezprostředním sousedství knihovny a z toho vyplývající oboustranná spolupráce s ním.*
- *Celé město Litvínov se zapojilo poměrně aktivně a knihovna nebyla výjimkou. Byla to samozřejmost. Dlouhodobě se snažíme pomáhat různým skupinám lidí a nejen jim. V rámci určitého ekologického "aktivismu" naše knihovna dlouhodobě podporuje například místní útulek nebo Záchranou stanici volně žijících živočichů ZS Falco. Rovněž zaměřuje své aktivity na cíle udržitelného rozvoje. Pomoc válečným uprchlíkům tedy byla jasná od první chvíle. Hledala se spíše cesta jak než zdali vůbec.*
- *Dlouhodobě spolupracujeme s organizacemi, které se věnují integraci uprchlíků (např. DIAKONIE ČEC, Člověk v tísni), před válkou jsme však aktivity necílili primárně na ukrajinskou komunitu. Prvotním podnětem byl šok a následná vlna solidarity a empatie (potřeba pomoci a možnost pomoci).*
- *Dříve jsme s ukrajinskou menšinou nepracovali. Nicméně po vzniku konfliktu na Ukrajině jsme byli ve výjimečné situaci (stěhovali jsme knihovnu a rozjížděli její provoz v provizorních prostorech). Po vyhodnocení situace, kdy se v našem městě vykrystalizovaly skupiny pracující s ukrajinskými uprchlíky, jsme se postupně v nových prostorech začali zapojovat do činností, které nebyly pokryty jinými subjekty a bezprostředně navazovaly na činnost knihovny.*
- *V podstatě prvním impulsem bylo knihovnou uspořádané setkání a následná diskuze subjektů a jednotlivců, kteří se pomocí ukrajinským uprchlíkům zabývali nekoordinovaně.*
- *KACP v prostorách MKP bezprostředně po začátku invaze, dříve minimálně/nahodile.*
- *Kdy dříve. Nepracovali. Byli jsme součástí pracovní skupiny na integraci.*
- *Od začátku války na Ukrajině se město Tanvald zapojilo do pomoci běžencům v našem regionu. Knihovna je součástí města. Všechny naše iniciativy vedení města podpořilo, i když to bylo nad rámec naší pracovní náplně. I přesto, že jsme v knihovně jenom dvě, našim čtenářům jsme poskytovali služby v plném rozsahu, na které byli zvyklí.*
- *Prvotní impulsem bylo setkání s první běženkou s malou holčičkou v našem městě v budově městského úřadu, ve které sídlí také naše knihovna. Paní vypadala velice bezradně a my jí nabídli pomoc.*
- *Po sbírce materiální pomoci, kterou naše knihovna pořádala, byla další aktivita reakcí na nastěhování uprchlíků do budovy obecního úřadu, kde sídlí i knihovna.*
- *Pomoc ostatních neziskovek v období počátku válečného konfliktu.*
- *Projekt MV ČR "Integrace držitelů dočasné ochrany" byl ukončen.*
- *Protože spolupracujeme se všemi stupni škol, měli jsme informace o dětech, které k nám přišly a díky tomu i o jejich rodičích.*
- *Reagovali jsme na aktuální situaci, vše ve spolupráci s obcí.*
- *Spolupráce s místní základní školou.*

- Spolupráce s odborem sociálních věcí městského úřadu.
- Spolupráce se zřizovatelem a společností ADRA.
- ÚMČ ihned poskytl ubytování cca 70 uprchlíkům.
- V Krajské knihovně Karlovy Vary bylo otevřené KACPU po dobu 8 měsíců.
- Zapojili jsme se do projektu Knihovna pomáhá.
- Žádost o pomoc ze strany škol a místní organizace Romodrom.

② Дізнайся, котрому сніговику належить шарф без бахроми. Розфарбуй шарфи та цікаві головні убори сніговиків.

© 2022 Клуб творчих бібліотекарів SKIP ČR

Ukážka z časopisu Malý tvořivec – ukrajinská verze.

Seznam knihoven, které v roce 2022 pomáhaly ukrajinským uprchlíkům

Obec/město	Název knihovny	Kraj
Benešov	Městská knihovna Benešov	Středočeský kraj
Bílovice nad Svitavou	Obecní knihovna Bílovice nad Svitavou	Jihomoravský kraj
Brno	Moravská zemská knihovna v Brně	Jihomoravský kraj
Černilov	Místní knihovna v Černilově	Královéhradecký kraj
Česká Lípa	Městská knihovna Česká Lípa	Liberecký kraj
Česká Skalice	Knihovna Barunky Panklové	Královéhradecký kraj
České Budějovice	Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	Jihočeský kraj
Český Dub	Podještědské muzeum a knihovna	Liberecký kraj
Český Krumlov	Městská knihovna v Českém Krumlově	Jihočeský kraj
Děčín	Městská knihovna Děčín	Ústecký kraj
Dobruška	Městská knihovna Dobruška	Královéhradecký kraj
Dobříš	Městská knihovna Dobříš	Středočeský kraj
Dolní Lhota	Místní knihovna Dolní Lhota	Zlínský kraj
Domažlice	Městská knihovna Boženy Němcové Domažlice	Plzeňský kraj
Doubek	Knihovna Doubek	Středočeský kraj
Frenštát pod Radhoštěm	Městská knihovna Frenštát pod Radhoštěm	Moravskoslezský kraj
Frýdek-Místek	Městská knihovna Frýdek-Místek	Moravskoslezský kraj
Haviřov	Městská knihovna Haviřov	Moravskoslezský kraj
Havlíčkův Brod	Krajská knihovna Vysočiny	Kraj Vysočina
Hodonín	Městská knihovna Hodonín pobočka Brandlova	Jihomoravský kraj
Horní Cerekev	Městská knihovna	Kraj Vysočina
Hořiněves	Obecní knihovna Hořiněves	Královéhradecký kraj
Hradec Králové	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	Královéhradecký kraj
Hradec Králové	Knihovna města Hradce Králové	Královéhradecký kraj
Hradištko	Obecní knihovna Hradištko	Středočeský kraj
Cheb	Městská knihovna v Chebu	Karlovarský kraj
Chomutov	Chomutovská knihovna	Ústecký kraj
Chotěboř	Knihovna I. Hermanna a IC Chotěboř	Kraj Vysočina
Jičín	Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně	Královéhradecký kraj
Jihlava	Městská knihovna Jihlava	Kraj Vysočina
Jílové u Prahy	Městská knihovna Jílové u Prahy	Středočeský kraj

Karlovy Vary	Krajská knihovna Karlovy Vary	Karlovarský kraj
Karviná	Regionální knihovna Karviná	Moravskoslezský kraj
Kladno	Městská knihovna Kladno	Středočeský kraj
Kladno	Středočeská vědecká knihovna v Kladně	Středočeský kraj
Kolín	Městská knihovna Kolín	Středočeský kraj
Krnov	Městská knihovna Krnov	Moravskoslezský kraj
Kroměříž	Knihovna Kroměřížska	Zlínský kraj
Kroměříž	Školní knihovna Arcibiskupského gymnázia v Kroměříže	Zlínský kraj
Liberec	Krajská vědecká knihovna v Liberci	Liberecký kraj
Litoměřice	Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích	Ústecký kraj
Litvínov	Městská knihovna Litvínov	Ústecký kraj
Lysá nad Labem	Městská knihovna Lysá nad Labem	Středočeský kraj
Mělník	Mělnické kulturní centrum – Městská knihovna	Středočeský kraj
Mikulov	Městská knihovna Mikulov	Jihomoravský kraj
Miletín	Knihovna K. J. Erbena	Královéhradecký kraj
Milovice	Městská knihovna Milovice	Středočeský kraj
Mladá Boleslav	Knihovna města Mladá Boleslav	Středočeský kraj
Mníšek pod Brdy	Městská knihovna Mníšek pod Brdy	Středočeský kraj
Mokré	Knihovna U Mokřinky	Královéhradecký kraj
Moravská Třebová	Městská knihovna Ladislava z Boskovic v Moravské Třebové	Pardubický kraj
Moravský Beroun	Městská knihovna a Informační centrum	Olomoucký kraj
Most	Městská knihovna Most	Ústecký kraj
Náchod	Městská knihovna Náchod	Královéhradecký kraj
Neratovice	Městská knihovna Neratovice	Středočeský kraj
Nítkovice	Místní knihovna v Nítkovicích	Zlínský kraj
Nový Bydžov	Městská knihovna, TIC a klub MEKKA Nový Bydžov	Královéhradecký kraj
Olomouc	Knihovna města Olomouce	Olomoucký kraj
Opava	Knihovna Petra Bezruče v Opavě	Moravskoslezský kraj
Ostrava	Knihovna města Ostravy	Moravskoslezský kraj
Ostrava	Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě	Moravskoslezský kraj

Ostrov	Městská knihovna Ostrov	Karlovarský kraj
Pardubice	Krajská knihovna v Pardubicích	Pardubický kraj
Pečky	Městská knihovna Svatopluka Čecha	Středočeský kraj
Pelhřimov	Městská knihovna Pelhřimov	Kraj Vysočina
Písek	Městská knihovna Písek	Jihočeský kraj
Plasy	Městská knihovna v Plasích	Plzeňský kraj
Plzeň	Knihovna města Plzně	Plzeňský kraj
Polička	Městská knihovna Polička	Pardubický kraj
Praha	Městská knihovna v Praze	Hlavní město Praha
Praha	Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze	Hlavní město Praha
Praha	Městská knihovna v Praze	Hlavní město Praha
Praha	Pedagogická knihovna J. A. Komenského	Hlavní město Praha
Praha	Knihovna Domu národnostních menšin	Hlavní město Praha
Praha	Národní knihovna ČR	Hlavní město Praha
Praha	Knihovna Václava Šorela	Hlavní město Praha
Praha	Knihovna Goethe-Institutu v Praze	Hlavní město Praha
Praha – Petrovice	Místní knihovna	Hlavní město Praha
Praha 16 - Radotín	Místní knihovna Radotín	Hlavní město Praha
Praha 2	Knihovna na Vinohradech	Hlavní město Praha
Praha 8 - Březiněves	Knihovna Praha Březiněves	Hlavní město Praha
Praha 9 - Vinoř	Knihovna Vinoř	Hlavní město Praha
Provodín	Knihovna Provodín	Liberecký kraj
Přerov	Městská knihovna v Přerově	Olomoucký kraj
Rokycany	Městská knihovna Rokycany	Plzeňský kraj
Rožnov pod Radhoštěm	Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm	Zlínský kraj
Sadská	Městská knihovna K. Viky	Středočeský kraj
Sedlčany	Městská knihovna Sedlčany	Středočeský kraj
Slaný	Knihovna Václava Štecha Slaný	Středočeský kraj
Slavičín	Městská knihovna Slavičín	Zlínský kraj
Statenice	Knihovna J. M. Hovorky	Středočeský kraj
Stochov	Městská knihovna Stochov	Středočeský kraj
Strakonice	Šmidingerova knihovna Strakonice	Jihočeský kraj
Stříbro	Městská knihovna Stříbro	Plzeňský kraj
Štoky	Knihovna Štoky	Kraj Vysočina
Tábor	Městská knihovna Tábor	Jihočeský kraj
Tanvald	Městská knihovna Tanvald	Liberecký kraj
Teplice nad Metují	Městská knihovna Teplice nad Metují	Královéhradecký kraj

Tišnov	Městská knihovna	Jihomoravský kraj
Třebechovice pod Orebem	Heldova městská knihovna Třebechovice pod Orebem	Královéhradecký kraj
Třebíč	Městská knihovna v Třebíči	Kraj Vysočina
Třeboň	Městská knihovna Třeboň	Jihočeský kraj
Třinec	Knihovna Třinec	Moravskoslezský kraj
Ústí nad Labem	Knihovna Ústeckého kraje	Ústecký kraj
Ústí nad Orlicí	Městská knihovna Ústí nad Orlicí	Pardubický kraj
Vamberk	Městská knihovna Vamberk	Královéhradecký kraj
Varnsdorf	Městská knihovna Varnsdorf	Ústecký kraj
Velký Osek	Obecní knihovna Velký Osek	Středočeský kraj
Vsetín	Masarykova veřejná knihovna Vsetín	Zlínský kraj
Vysoké Mýto	Knihovna Vysoké Mýto	Pardubický kraj
Vyškov	Knihovna Karla Dvořáčka	Jihomoravský kraj
Zábřeh	Městská knihovna Zábřeh	Olomoucký kraj
Zlín	Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně	Zlínský kraj
Zlonice	Knihovna Zlonice	Středočeský kraj
Železný Brod	Městská knihovna Železný Brod	Liberecký kraj

Malá Sofijka v Městské knihovně Tanvald

Seznam literatury a odkazů

1. ADLEROVÁ, Zdeňka. Novým sousedům z Ukrajiny je vyškovská knihovna otevřená. Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy, 2022, 36(2), s. 13-14. ISSN 0862-1985. Dostupné také z: <https://duha.mzk.cz/clanky/novym-sousedum-z-ukrajiny-je-vyskovska-knihovna-otevrena>
2. BRUI, Oksana; JANSOVÁ, Linda. Ukrajinské knihovny se snaží fungovat i za probíhajících bojů. Bulletin SKIP [online]. 2022, roč. 31, č. 2 [cit. 2023-03-26]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/951>
3. ČEJKOVÁ, Olga. Aktivita Knihovny Jiřího Mahena v Brně pro lidi přicházející z Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu. Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy, 2022, 36(2), s. 11-12. ISSN 0862-1985. Dostupné také z: <https://duha.mzk.cz/clanky/aktivity-knihovny-jiriho-mahena-v-brne-pro-lidi-prichazejici-z-ukrajiny-v-dusledku-valecneho->
4. ČEJKOVÁ, Olga, ŠEVČÍK, Jan a LIŠOVSKÁ, Pavlína. Zkušenosti s pomocí ukrajinským uprchlíkům v Knihovně Jiřího Mahena v Brně. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), s. 210-214. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3651>
5. ČERNECKÝ, Jan. Ukrajinské dobrovolnice pomáhají běžencům v ústecké knihovně. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), s. 208-209. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3652>
6. EISMANNOVÁ, Radka. Sdílení a pomoc jako přirozená součást knihoven, aneb, Knihovny Ukrajine. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), s. 203-204. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3648>
7. EISMANNOVÁ, Radka. Knihovny Ukrajine. Tipy pro knihovníky, pedagogy, rodiče i děti. U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje, 2022, 32(2), s. 12-14. ISSN 0862-9366. Dostupné také z: https://www.svkkl.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20220207.pdf
8. HARTMANOVÁ, Květa. Výstava Ukrajina k vlastnímu vytištění. SKIP [online]. Praha: Klub tvořivých knihovníků, 2022, 22. 3. 2022 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.vystavy-pro-knihovny-zdarma.cz//ukrajina/>
9. JANOŠKOVÁ, Kateřina. Žlutomodrými knihovnami ze dne na den: třítydenní proměna v souvislosti s válkou na Ukrajině ve zkratce. Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy, 2022, 36(1), s. 11-13. ISSN 0862-1985. Dostupné také z: <https://duha.mzk.cz/clanky/zlutomodrymi-knihovnami-ze-dne-na-den>
10. Knihovna pomáhá. SDRUK [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2022 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://sdruk.cz/knihovna-pomaha/>
11. Knihovny Ukrajine: Sdílená platforma materiálů pro práci s ukrajinskými dětmi. Knihovny.cz [online]. Brno: Moravská zemská knihovna, 2022, 2022 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ukrajina.knihovny.cz/>
12. Malý tvořivec: Pracovní listy pro děti v knihovnách. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, Klub tvořivých knihovníků, 2022. ISSN 2694-9504. Dostupné z: <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-tvorivych-knihovniku/maly-tvorivec>
13. Pomoc Ukrajine: Rozcestník na informační zdroje pro podporu ukrajinských občanů. Informace pro knihovny [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2022, 2022 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/pomoc-ukrajine/pomoc-ukrajine>
14. Rok války na Ukrajině: Knihovny v Česku pomáhají s integrací, zaslouží si širší podporu. In: Nadace OSF [online]. Praha: Nadace OSF, 2023, 2. 3. 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://osf.cz/2023/03/02/rok-valky-na-ukrajine-knihovny-v-cesku-pomahaji-s-integraci-zaslouzi-si-sirsi-podporu/?fbclid=IwAR0pp57DWYwPZX8k1T4JwLolyU7PsbGpswEn1xraMKhxWbUfK-sP6Pj9f0>
15. Role knihoven v integraci nově příchozích z Ukrajiny. YouTube [online]. 2022 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLXPdxTclz4UKr3YOzrukVKyZ4tsRpoCG1>
16. TOMÁNKOVÁ, Alena. Knihovny pomáhají Ukrajině. Koncepce.knihovna.cz [online]. Praha: Městská knihovna v Praze, 2022 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://koncepce.knihovna.cz/knihovny-pomahaji-ukrajine/>
17. SVOBODA, Luboš a HRDLÍČKOVÁ, Markéta. Webarchiv: kolekce webových zdrojů Válka na Ukrajině. e-zpravodaj Národní knihovny ČR [online], 2022, 9(3), s. 9 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://text.nkp.cz/soubory/ostatni/ez_2022_3.pdf
18. VOLKOVÁ BALVÍNOVÁ, Alena. Malý tvořivec v ukrajinské verzi. Čtenář: měsíčník pro knihovny, 2022, 74(6), s. 207-208. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3650>
19. ZADRAŽILOVÁ, Iva, KRČÁL, Michal a PAULUSOVÁ, Alena. Ukrajina.knihovny.cz: rozcestník pro sdílení výukových materiálů. Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy, 2022, 36(1), s. 10. ISSN 0862-1985. Dostupné také z: <https://duha.mzk.cz/clanky/ukrajinaknihovnycz-rozcestnik-pro-sdileni-vyukovych-materialu>

Dřevěná hvězda
Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2022

Knihovny pomáhají Ukrajině

České knihovny a ukrajinští uprchlíci v roce 2022

Na základě výsledků statistického šetření zpracoval Vít Richter.
Graficky upravila Marie Šedá.

Fotografie poskytly archivy jednotlivých knihoven; fotografie jsou zveřejněny s dodržáním nařízení GDPR.

Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut
Praha 2023

Uvedená publikace je volně ke stažení v elektronické verzi na adrese:
https://ipk.nkp.cz/pomoc-ukrajine/pomoc_ukrajine